

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-81-172>

УДК 338.48:339.92:502.131.1

ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНА ПОЛІТИКА УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ТУРИСТИЧНИХ ДЕСТИНАЦІЙ НА ЗАСАДАХ СТАЛОСТІ

EUROPEAN INTEGRATION POLICY FOR MANAGING THE DEVELOPMENT OF TOURIST DESTINATIONS BASED ON SUSTAINABILITY

Книш Сергій Сергійович

аспірант,

Луцький національний технічний університет

ORCID: <https://orcid.org/0009-0006-1145-7833>**Knysh Serhij**

Lutsk National Technical University

У статті досліджено євроінтеграційну політику управління розвитком туристичних дестинацій у контексті принципів сталого розвитку. Туристичні дестинації розглядаються як складні соціально-економічні утворення, розвиток яких залежить від узгодженої дії інституційних, економічних, соціальних та інноваційних факторів, інтегрованих у єдину управлінську логіку. Узагальнено фактори впливу на євроінтеграційну політику управління розвитком туристичних дестинацій, а саме інституційно-управлінські, економіко-фінансові, соціально-ресурсні та безпеково-інноваційні. Обґрунтовано, що їх комплексна дія формує передумови для позитивного сприйняття туристичних дестинацій на різних ієрархічних рівнях управління, сприяє формуванню бренду територій та покращенню їх позицій. Доведено, що реалізація євроінтеграційної політики на засадах сталості забезпечує конкурентоспроможність туристичних дестинацій.

Ключові слова: євроінтеграція, сталий розвиток, інвестиційна привабливість, конкурентоспроможність, інституційне управління, регіональний розвиток, індустрія гостинності.

The article examines the European integration policy for managing the development of tourist destinations in the context of contemporary transformations and the principles of sustainable development. The relevance of the study is обусловлена the need to adapt Ukraine's system of tourist destination management to European standards under conditions of martial law, limited resources, and increased security risks. Tourist destinations are considered as complex socio-economic entities whose development depends on the coordinated interaction of institutional, economic, social, and innovative factors integrated into a unified management framework. The methodological basis of the study comprises systemic and structural-functional approaches, methods of analysis and synthesis, generalization, comparative analysis, as well as logical modeling, which made it possible to comprehensively characterize the relationships between management factors and the outcomes of tourist destination development. As a result of the study, the main groups of factors influencing the European integration policy for managing the development of tourist destinations have been identified and systematized, namely institutional-managerial, economic-financial, socio-resource, and security-innovative factors. It is substantiated that their combined effect creates prerequisites for a positive perception of tourist destinations at different hierarchical levels of governance, contributes to destination branding, and improves their positions in national and international tourism rankings. It is proven that the implementation of a European integration policy based on sustainability ensures an increase in the level of investment attractiveness and competitiveness of tourist destinations. The scientific novelty of the study lies in the systematization of factors influencing the management of tourist destination development, taking into account European integration processes and wartime challenges, as well as in identifying cause-and-effect relationships between management mechanisms and the strategic outcomes of sustainable development of tourist territories. The practical significance of the obtained results consists in the possibility of their application by public authorities, regional tourism organizations, and hospitality sector entities in the formation of strategies for the development of tourist destinations.

Keywords: European integration, sustainable development, investment attractiveness, competitiveness, institutional governance, regional development, hospitality industry.

Постановка проблеми. Сучасний розвиток туристичних дестинацій України відбувається в умовах євроінтеграційних трансформацій, воєнних викликів та структурних змін у національній економіці, що суттєво ускладнює процеси управління у сфері туризму. Туристичні дестинації все частіше розглядаються як просторові локації туристичної активності та як комплексні соціально-економічні системи, що потребують узгодженого управління ресурсами, інфраструктурою, людським капіталом і безпековими аспектами. Відсутність цілісного підходу до формування та реалізації євроінтеграційної політики управління розвитком туристичних дестинацій призводить до фрагментарності управлінських рішень, недостатньої інвестиційної привабливості та низької конкурентоспроможності туристичних територій на європейському ринку [5].

Також, загострюється проблема через доцільність поєднання європейських принципів сталого розвитку з реаліями функціонування туристичних дестинацій у період воєнного стану та післявоєнного відновлення. Невизначеність безпекового середовища, обмеженість фінансових ресурсів, міграційні процеси та втрати культурної і природної спадщини актуалізують потребу в розробленні ефективних управлінських механізмів, здатних забезпечити стійкість і адаптивність туристичних дестинацій [8]. За таких умов особливого значення набуває доцільність обґрунтування системи факторів впливу на євроінтеграційну політику управління розвитком туристичних дестинацій, що дозволяє підвищити рівень їх інвестиційної привабливості, конкурентоспроможності та інтегрованості у європейський туристичний простір.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика управління розвитком туристичних дестинацій, в публікаціях розглядається крізь призму сталості та стратегічного управління. Так, К. Горюнова [1] акцентує увагу на стратегічному управлінні туристичним регіоном на засадах сталого розвитку, зазначаючи на доцільності узгодження цілей економічного зростання із збереженням ресурсної бази та суспільними ефектами розвитку територій. Д. Григорчук [2], зосереджується на управлінських механізмах та пріоритетах державної політики, пов'язаних із балансуванням економічних і соціально-екологічних завдань. У контексті глобальних викликів В. Філіпова [10] розкриває особливості функціонування туристичних ринків під впливом стійкості та адаптивності туристичних територій.

Окремий напрям досліджень формує аналіз туристичної політики та трансформації індустрії гостинності в умовах сучасних загроз, зокрема війни. У роботі Ю. Дашука та Л. Матвійчук [3] туристична політика України інтерпретується як така, що змінює інструменти та пріоритети відповідно до ситуаційної реальності, де безпека, внутрішня мобільність та підтримка територій стають визначальними. Схожі акценти наявні у праці Т. Мельник та О. Дробот [8], які аналізують вплив війни на індустрію гостинності, зосереджуючись на втраті ринків, порушенні логістики, зміні попиту й ризиків функціонування. Дослідження С. Ковальчук [5] дозволяє ширше осмислити динаміку конкурентних змін і структурні обмеження, які прямо впливають на привабливість дестинацій для інвестування та їх позиціонування на ринку.

Важливими є праці, присвячені інструментам територіального розвитку та підвищення конкурентоспроможності дестинацій. К. Касенкова [4] обґрунтовує роль організацій з маркетингу дестинацій як інституційного інструменту розвитку територій, що підсилює управлінський вимір формування бренду та координації зацікавлених сторін. О. Машталер та ін. [7] розглядають кластеризацію як елемент стратегії економічного розвитку України та регіонів, що є релевантним для туристичних дестинацій. Д. Торопова [9] пропонує механізми комплементарного розвитку підприємств туристичної індустрії, фокусуючись на узгодженні взаємодії суб'єктів ринку та ефективності їх кооперації. Регіональний вимір конкурентних переваг індустрії гостинності деталізують Л. Матвійчук та Б. Смаль [6], підкреслюючи залежність результативності територій від ресурсної бази, управлінської спроможності та умов формування попиту.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на наявність значної кількості досліджень, присвячених розвитку туризму та управлінню туристичними дестинаціями, у науковій літературі недостатньо опрацьованими залишаються питання комплексного поєднання євроінтеграційних підходів із принципами сталого розвитку в умовах воєнних та посткризових трансформацій. Більшість наукових праць зосереджується або на загальних аспектах європейської туристичної політики, або на окремих елементах розвитку дестинацій, не враховуючи специфіки управління туристичними територіями в умовах підвищених безпекових ризиків, обмежених ресурсів та

доцільності швидкої адаптації управлінських рішень.

Недостатньо дослідженими також залишаються механізми систематизації факторів впливу на євроінтеграційну політику управління розвитком туристичних дестинацій та їх взаємозв'язок із результативними показниками інвестиційної привабливості й конкурентоспроможності. У науковому дискурсі недостатньо узагальнених моделей, що дозволяли б інтегрувати інституційно-управлінські, економіко-фінансові, соціально-ресурсні та безпеково-інноваційні фактори в єдину аналітичну конструкцію, орієнтовану на досягнення довгострокової стійкості туристичних дестинацій. Зазначене зумовлює потребу у подальших дослідженнях, спрямованих на формування цілісного підходу до управління розвитком туристичних дестинацій у контексті євроінтеграції та сталого розвитку.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є обґрунтування євроінтеграційної політики управління розвитком туристичних дестинацій на засадах сталості шляхом систематизації основних груп факторів впливу, а також визначення їх ролі у підвищенні інвестиційної привабливості та конкурентоспроможності туристичних територій в умовах сучасних трансформацій. Для досягнення поставленої мети узагальнено теоретичні підходи до управління розвитком туристичних дестинацій у контексті євроінтеграції; виокремлено та структуровано інституційно-управлінські, економіко-фінансові, соціально-ресурсні та безпеково-інноваційні фактори впливу; обґрунтовано їх взаємозв'язок із формуванням бренду туристичних дестинацій та покращенням їх позицій на туристичних ринках; визначено очікувані результати реалізації євроінтеграційної політики управління розвитком туристичних дестинацій у вимірі сталого розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Євроінтеграційна політика управління розвитком туристичних дестинацій формується в контексті поглиблення взаємодії національних туристичних систем з європейським простором, що передбачає імплементацію стандартів, принципів та інституційних підходів Європейського Союзу у сфері туризму. Туристична дестинація в сучасному розумінні розглядається як географічна територія та як складна соціально-економічна система, що інтегрує ресурси, інфраструктуру, суб'єктів господарювання, місцеві громади та управлінські інститути [1]. В умовах євро-

інтеграції управління розвитком зазначених дестинацій набуває стратегічного характеру, орієнтуючись на довгострокову конкурентоспроможність, сталість та відповідність європейським цінностям.

Концептуальним підґрунтям євроінтеграційної політики у сфері туризму є принципи сталого розвитку, територіальної згуртованості, субсидіарності та багаторівневого врядування [2]. Європейська практика управління туристичними дестинаціями базується на поєднанні економічних, соціальних та екологічних цілей, що дозволяє забезпечити баланс між туристичним зростанням і збереженням природної та культурної спадщини. У цьому контексті управління розвитком дестинацій передбачає стимулювання туристичних потоків, підвищення якості життя місцевого населення, розвиток людського капіталу та підтримку локальної ідентичності.

Для обґрунтування євроінтеграційної політики управління розвитком туристичних дестинацій регіону доцільним є систематизований підхід до визначення основних факторів впливу, що формують передумови їх сталого та конкурентоспроможного розвитку [3]. В умовах євроінтеграційних трансформацій і сучасних безпекових викликів туристичні дестинації розглядаються як складні соціально-економічні утворення, розвиток яких залежить від узгодженої дії інституційно-управлінських, економіко-фінансових, соціально-ресурсних та безпеково-інноваційних факторів [10]. Узагальнення зазначених факторів дозволяє окреслити логіку взаємозв'язків між управлінськими механізмами та очікуваними результатами реалізації євроінтеграційної політики у сфері туризму на засадах сталості. Набір необхідних факторів впливу на євроінтеграційну політику управління розвитком туристичних дестинацій на засадах сталого розвитку систематизовано на рис. 1.

Запропонований підхід дозволяє розглядати туристичну дестинацію як багатовимірну соціально-економічну систему, розвиток якої залежить від узгодженої дії управлінських, фінансових, соціальних і безпекових компонентів в умовах євроінтеграційних процесів. Важливу роль у формуванні євроінтеграційної політики відіграють інституційно-управлінські фактори, які визначають нормативні та організаційні рамки розвитку туристичних дестинацій. Гармонізація туристичного законодавства з вимогами Європейського Союзу, децентралізація управління та зростання ролі територіальних громад створюють підґрунтя

для впровадження стратегічного та адаптивного управління [6]. У результаті, забезпечується узгодженість регіональної туристичної політики з європейськими пріоритетами та підвищується ефективність реалізації управлінських рішень.

Економіко-фінансові фактори формують матеріальну основу реалізації євроінтеграцій-

них трансформацій у сфері туризму. Доступ до фінансових інструментів Європейського Союзу, підтримка малого бізнесу сфери гостинності та стимулювання соціального підприємництва сприяють активізації інвестиційної діяльності та підвищенню фінансової спроможності туристичних дестинацій [7]. Такий підхід дозволяє забезпечити сталі джерела

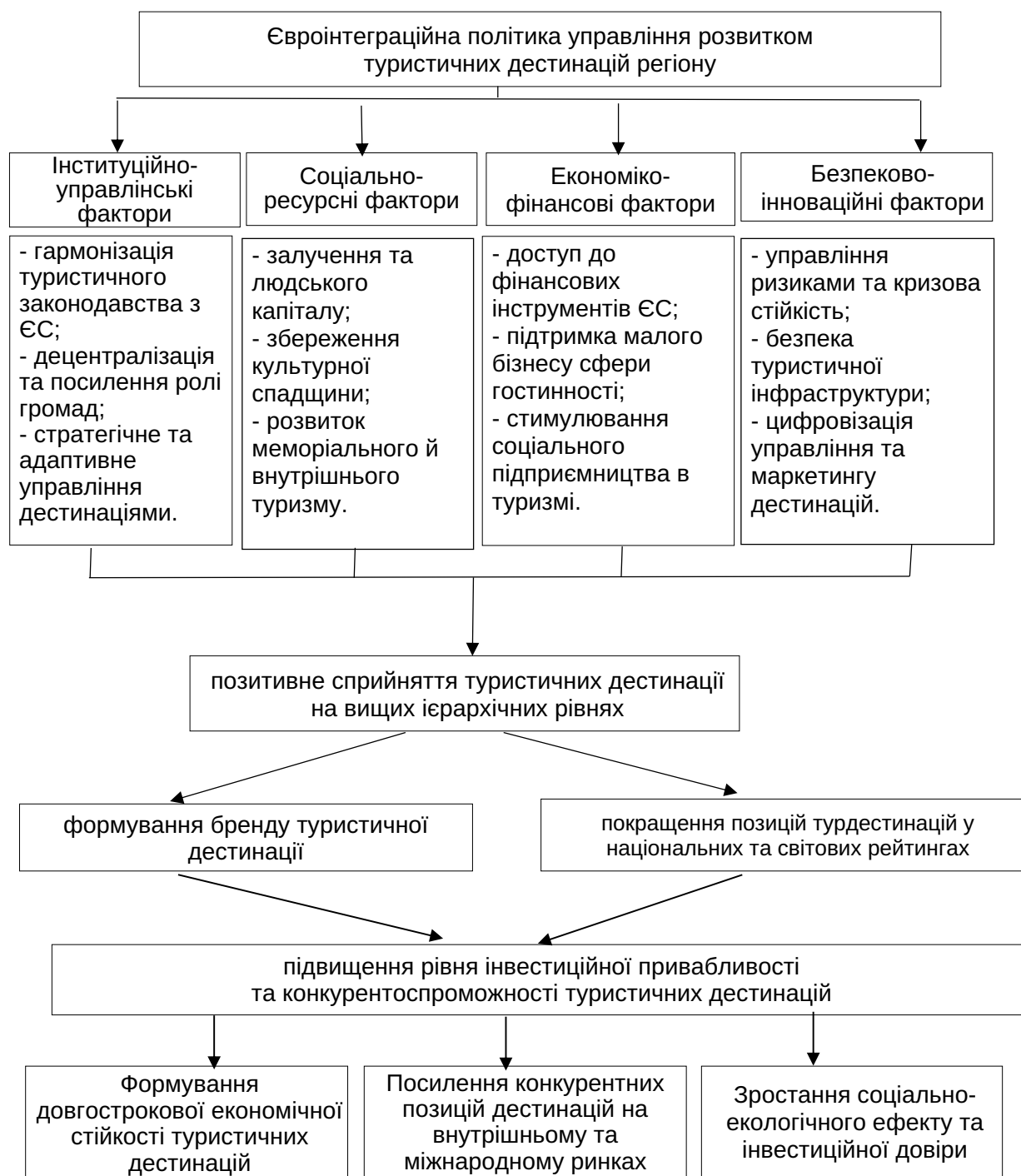

Рис. 1. Набір необхідних факторів впливу на євроінтеграційну політику управління розвитком туристичних дестинацій на засадах сталості

Джерело: сформовано автором

фінансування, модернізувати туристичну інфраструктуру та розширити спектр туристичних продуктів.

Важливим елементом розвитку туристичних дестинацій є вплив соціально-ресурсних факторів, що відображають потенціал людського капіталу та культурної спадщини територій. Залучення і збереження людських ресурсів, охорона культурної спадщини та розвиток внутрішнього і меморіального туризму сприяють зміцненню соціальної стійкості регіонів [9]. У контексті сталого розвитку, такі фактори забезпечують збереження локальної ідентичності, активну участь громад у формуванні туристичного середовища.

Особливо актуальним в сучасних умовах є вплив безпеково-інноваційних факторів, які визначають здатність туристичних дестинацій адаптуватися до зовнішніх загроз та кризових ситуацій. Управління ризиками, забезпечення безпеки туристичної інфраструктури та впровадження цифрових інструментів управління і маркетингу підвищують рівень стійкості туристичних територій [4]. Цифровізація дозволяє оперативно реагувати на зміни зовнішнього середовища, покращувати комунікацію з гостями та формувати конкурентні переваги дестинацій. Комплексна дія визначених факторів, забезпечує позитивне сприйняття туристичних дестинацій на вищих рівнях управління, сприяє формуванню їхнього бренду, а також покращенню позицій у національних та міжнародних рейтингах. Такий підхід, створює передумови для зростання інвестиційної привабливості та конкурентоспроможності туристичних територій у європейському просторі.

Реалізація євроінтеграційної політики управління розвитком туристичних дестинацій на засадах сталості забезпечує формування довгострокової економічної стійкості, посилення конкурентних позицій на внутрішньому та міжнародному ринках, а також зростання соціально-екологічного ефекту та інвестиційної довіри. Запропонований підхід дозволяє розглядати туризм як дієвий інстру-

мент регіонального розвитку та європейської інтеграції України.

Висновки. Євроінтеграційна політика управління розвитком туристичних дестинацій регіону є важливим інструментом забезпечення їх сталого, конкурентоспроможного та інвестиційного розвитку. Туристичні дестинації доцільно розглядати як складні соціально-економічні системи, ефективність функціонування яких залежить від узгодженості управлінських рішень із принципами сталості, європейськими стандартами та безпековими вимогами. Систематизовано групи факторів впливу на управління розвитком туристичних дестинацій, зокрема визначено інституційно-управлінські, економіко-фінансові, соціально-ресурсні та безпеково-інноваційні. Встановлено, що саме комплексна дія цих факторів формує передумови для позитивного сприйняття туристичних дестинацій на різних ієрархічних рівнях управління, сприяє формуванню їхнього бренду та покращенню позицій у національних і міжнародних туристичних рейтингах. Такий підхід дозволяє подолати фрагментарність управління та забезпечити системність реалізації євроінтеграційної політики у сфері туризму.

Обґрунтовано, що впровадження сталих підходів у розвиток туристичних дестинацій забезпечує підвищення рівня їх інвестиційної привабливості та конкурентоспроможності за рахунок зростання довгострокової економічної стійкості, диверсифікації туристичних продуктів і зменшення чутливості до кризових впливів. Соціально-екологічна орієнтація розвитку сприяє підвищенню інвестиційної довіри, збереженню культурної спадщини та зміцненню соціальної згуртованості територіальних громад. Доведено, що євроінтеграційна політика управління розвитком туристичних дестинацій на засадах сталості створює передумови для формування довгострокових конкурентних переваг регіонів, їх інтеграції у європейський туристичний простір та використання туризму як інструменту відновлення і розвитку економіки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Горюнова К.А. Стратегічне управління розвитком туристичного регіону на засадах сталого розвитку. *Економіка та суспільство*, 2023. № 55. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-55-109> (дата звернення: 15.11.2025).
2. Григорчук Д.В. Управління сталим розвитком туристичної індустрії України. *Актуальні проблеми економіки*. 2023. № 3 (261). С. 58-66.
3. Дащук Ю., Матвійчук Л. Туристична політика в умовах сьогодення: досвід України. *Економіка та суспільство*. 2022. № 36. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1122> (дата звернення: 10.11.2025).

4. Касенкова К.В. Організації з маркетингу дестинацій як інструмент розвитку територій. *Інфраструктура ринку*. Одеса : ПНДІЕІ. 2020. № 49. С. 19-22.
5. Ковальчук С. Дослідження стану та тенденцій розвитку індустрії гостинності України. *Трансформаційна економіка*. 2024. № 2 (7), С. 27-32.
6. Матвійчук Л.Ю., Смаль Б.А. Регіональні аспекти розвитку конкурентних переваг індустрії гостинності. *Економічні науки: збірник наукових праць ЛНТУ. Серія «Регіональна економіка»*. № 18 (71). Луцьк : ІВВ ЛНТУ, 2021. С. 169-179.
7. Машталер О., Гуцул Т., Маслиган О., Чебан Ю., Цимбалістова О. Кластери в стратегії економічного розвитку України та її регіонів. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2023. № 3 (50). С. 320-329.
8. Мельник Т.М., Дробот О.В. Вплив війни на індустрію гостинності в Україні. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2023. № 42. С. 121-127.
9. Торопова Д.Д. Механізм забезпечення комплементарного розвитку підприємств туристичної індустрії України. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2023. № 81-82. С. 209-221.
10. Філіпова В.Л. Особливості функціонування туристичних ринків в умовах глобальних викликів. *Наукові інновації та передові технології*. № 1 (41). 2025. С. 318-328.

REFERENCES:

1. Horiunova K. (2023) Stratehichne upravlinnia rozvytkom turystychnoho rehionu na zasadakh staloho rozvytku [Strategic management of the development of a tourist region based on sustainable development]. *Ekonomika ta suspilstvo*, no. 55. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-55-109> (accessed November 15, 2025).
2. Hryhorchuk D. (2023) Upravlinnia stalym rozvytkom turystychnoi industrii Ukrainy [Managing the sustainable development of the tourism industry in Ukraine]. *Aktualni problemy ekonomiky*, no. 3 (261), pp. 58-66.
3. Dashchuk Yu., Matviichuk L. (2022) Turystychna polityka v umovakh sohodennia: dosvid Ukrainy [Tourism policy in today's conditions: the experience of Ukraine]. *Ekonomika ta suspilstvo*, no. 36. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1122> (accessed November 10, 2025).
4. Kasenkova K. (2020) Orhanizatsii z marketynhu destynatsii yak instrument rozvytku terytorii [Destination marketing organizations as a tool for territorial development]. *Infrastruktura rynku*. Odessa: PNDIEI. No. 49, pp. 19-22.
5. Kovalchuk S. (2024) Doslidzhennia stanu ta tendentsii rozvytku industrii hostynnosti Ukrainy [Research on the state and development trends of the Ukrainian hospitality industry]. *Transformatsiina ekonomika*, no. 2 (7), pp. 27-32.
6. Matviichuk L., Smal B. (2021) Rehionalni aspekty rozvytku konkurentnykh perevah industrii hostynnosti [Regional aspects of developing competitive advantages in the hospitality industry]. *Ekonomichni nauky: zbirnyk naukovykh prats LNTU. Seriya «Rehionalna ekonomika»*, no. 18 (71). Lutsk: IVV LNTU. P. 169-179.
7. Mashtaler O., Hutsul T., Maslyhan O., Cheban Yu., Tsymbalistova O. (2023) Klastery v stratehii ekonomichnoho rozvytku Ukrainy ta yii rehioniv [Clusters in the economic development strategy of Ukraine and its regions]. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, no. 3 (50), pp. 320-329.
8. Melnyk T., Drobot O. (2023) Vplyv viiny na industriiu hostynnosti v Ukraini [The impact of the war on the hospitality industry in Ukraine]. *Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky*, no. 42, pp. 121-127.
9. Toropova D. (2023) Mekhanizm zabezpechennia komplementarnoho rozvytku pidpriemstv turystychnoi industrii Ukrainy [Mechanism for ensuring complementary development of tourism industry enterprises in Ukraine]. *Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti*, no. 81-82, pp. 209-221.
10. Filipova V. (2025) Osoblyvosti funktsionuvannia turystychnykh rynkiv v umovakh hlobalnykh vyklykiv [Peculiarities of the functioning of tourism markets in the face of global challenges]. *Naukovi innovatsii ta peredovi tekhnolohii*, no. 1 (41), pp. 318-328.

Дата надходження статті: 10.11.2025

Дата прийняття статті: 18.11.2025

Дата публікації статті: 24.11.2025